

Karbonfangst og -lagring

Vilkår for støtte

Utkast - høringsversjon

1 Formål

Formålet med programmet er å bidra til å utvikle teknologi, infrastruktur og forretningsmodeller for en fremtidig effektiv verdikjede for karbonfangst og lagring (CCS), samtidig som det oppnås kostnadseffektive utslippsreduksjoner som bidrar til å nå Norges klimaforpliktelser, samt til klimamålet under Parisavtalen.

2 Statsstøtterettslig grunnlag for programmet

Tilskudd fra Enova faller inn under EØS-avtalens definisjon av statsstøtte og rammen for våre ordninger er derfor fastsatt av EØS-avtalens regler om statsstøtte. Reglene er satt for å hindre uønsket konkurransevridning og negativ innvirkning på samhandelen i EØS-området. EØS-avtalen inneholder et generelt forbud mot statsstøtte, men det er flere unntak fra dette forbudet som gjør at statsstøtte likevel kan tillates der det er nødvendig for å oppnå visse formål.

Det støtterettslige grunnlaget for dette programmet er:

ESAs_vedtak_XXX **[støtte under programmet vil være betinget av ESAs godkjenning]**

Støtte gitt gjennom dette program må være i tråd med bestemmelsene i dette vedtaket og vilkår for støtte som beskrevet i dette dokumentet.

Ved motstrid mellom dette dokumentet og ESAs vedtak er det ESAs vedtak som har forrang/gjelder.

3 Overordnede krav for støtte fra Enova

3.1 Støtten skal være nødvendig

Statsstøtte kan bare benyttes når dette er en forutsetning for å oppnå formålet med den støtteordningen den tildeles under, og det er bare anledning til å støtte tiltak/prosjekter som ikke ville blitt gjennomført uten støtte. Det er derfor avgjørende at søker sender inn søknaden om støtte før prosjektet er besluttet gjennomført, igangsatt eller at søker på annen måte har forpliktet seg til å gjennomføre prosjektet.

3.2 Godkjente søkere

Søkerselskapet står ansvarlig ovenfor Enova for å sikre at CO₂ blir fanget og geologisk lagret, gjennom egne aktiviteter eller ved å engasjere underleverandører.

For å kunne søke støtte fra Enova må søker:

- være et selskap som er registrert i enhetsregisteret i Brønnøysund.
- ikke være et foretak i vanskeligheter. Se nærmere beskrivelse av definisjon i [lenke](#).
- ikke ha utestående krav om tilbakebetaling om ulovlig utbetalt statsstøtte

Dersom prosjektet skal gjennomføres av et nytt selskap som skal opprettes etter at søker har fått vedtak om støtte, må dette spesifiseres. Det må i så fall dokumenteres i søknaden at det nye selskapet vil oppfylle alle krav til å søke om støtte.

Dersom det er flere selskap som står bak en søknad (et konsortium) skal det være ett selskap som er ansvarlig for søknaden og kontraktsinngåelsen med Enova og som representerer de øvrige selskapene bak søknaden. Alle deltakerne i konsortiet må oppfylle overordnede krav for å kunne motta statsstøtte.

Enova vil ikke yte støtte som er i strid med sanksjoner vedtatt av EU eller norske myndigheter.

Dette inkluderer, men er ikke begrenset til, støtte til:

- fysiske eller juridiske personer som er listeført i EUs eller Norges sanksjonsregimer,
- foretak som eies eller kontrolleres av fysiske eller juridiske personer som er listeført i EUs eller Norges sanksjonsregimer, og
- foretak som er aktive i sektorer underlagt sanksjoner, i den grad støtten vil være i strid med EUs eller Norges sanksjonsregimer.

Støttemottaker er forpliktet til å overholde de til enhver tid gjeldende sanksjoner vedtatt av EU og norske myndigheter.

En oversikt over sanksjoner vedtatt av norske myndigheter er tilgjengelig her:

<https://www.regjeringen.no/no/tema/utenrikssaker/Eksportkontroll/sanksjoner-og-tiltak1/sanksjoner-og-tiltak/id2008477/>

3.3 _Prosjektets lokalisering

Karbonfangstprosjektet må installeres på norsk territorium eller innenfor norsk økonomisk sone.

Geologisk lagring kan gjøres i Norge eller i andre EØS-land, forutsatt at lagringen skjer i samsvar med EUs CCS-direktiv (Direktiv 2009/31/EF) og relevant nasjonalt regelverk.

3.4 Støtte tildelt i strid med vilkår

Dersom støtten som utbetales er i strid med statsstøttereguleringen, vilkår for støtte eller støttemottaker misligholder forutsetningene for støtten, kan støtten trekkes helt eller delvis tilbake. Se [Generelle regler for tilskudd fra Klima- og energifondet](#).

4 Programspesifikke krav

4.1 Krav til prosjektet

Prosjektet må inkludere et fullstendig prosjektkonsept for teknologisk fangst av karbondioksid (CO₂), inkludert transport og permanent geologisk lagring¹ av fanget CO₂.

CO₂ som skal fanges må stamme fra en industriell aktivitet², avfallsforbrenning eller energiforsyning.³

CO₂-utslippene kan komme fra en enkelt punktutslippskilde, fra en kombinasjon av flere utslippskilder i samme geografiske område (klynge) eller fra en portefølje av punktutslippskilder ved flere ulike lokasjoner.

¹ Med geologisk lagring menes et lager som oppfyller kravene i EUs CCS-direktiv (Direktiv 2009/31/EC).

² Med industrielle aktiviteter menes her aktiviteter som foregår i landbaserte industrielle anlegg i kommersiell skala, og som involverer produksjon av håndfaste endelige produkter eller mellomprodukter. Industrielle installasjoner som benyttes for ekstraksjon av fossile energiprodukter omfattes ikke av definisjonen.

³ Med avfallshåndtering og energiforsyning omfattes her forbrenning av avfall eller brensel for å generere kraft og/eller varme som overføres til energiinfrastruktur som benyttes av to eller flere avtakere.

CO₂-utslippene som skal fanges og lagres i prosjektet må stamme fra stasjonære anlegg som er i lovlig drift på søknadstidspunktet, og som er geografisk lokalisert i Norge.

For denne utlysningen gjelder i tillegg følgende minimumskrav:

- Det må minimum fanges og lagres [5 000] tonn CO₂ per driftsår.
- Den totale mengden CO₂ som bys inn må minimum bestå av [20] % CO₂ av biologisk opphav.⁴

4.2 Krav om at negative utslipp skal bidra til oppfyllelse av Norges klimamål

Programmet skal bidra til å oppnå Norges klimaforpliktelser ovenfor EU og Norges klimamål under Parisavtalen. Det innebærer at både fossile utslippsreduksjoner og karbonfjerning (negative utslipp) skal inngå i Norges nasjonale utslippsgasregnskap og bidra til å oppnå Norges klimamål under Parisavtalen.

Søkere som mottar støtte under denne utlysningen, kan selge utslippskreditter for negative utslipp i et frivillig marked. Dette forutsetter imidlertid at det tydelig fremkommer i avtalen med kjøperen av utslippskredittene at de negative utslippene skal inngå i det norske utslippsregnskapet og bidra til å oppnå Norges klimamål under Parisavtalen, og at dette også tydelig fremkommer i kjøperens bærekraftsrapportering. Dette for å unngå dobbeltrapportering av utslippsreduksjoner.

Forpliktelsen gjelder alle utslipp det søkes støtte til, uavhengig av om kontrakt om utslippskreditter er inngått før eller etter søknadstidspunktet.

5 Gjennomføring av konkurranse

5.1 Tildelingsprosess

Støtte gjennom dette programmet tildeles basert på konkurranse. Det innebærer at de som søker om og kvalifiserer for støtte (se kapittel 6) konkurrerer om støtten basert på et fastsatt rangeringskriterium (se kapittel 7).

Rangeringen skjer etter prinsippene av en omvendt auksjon, der lavest støttebehov (beregnet som omsøkt støttebeløp [og eventuell annen offentlig støtte til prosjektet] per tonn permanent geologisk lagret CO₂) rangeres høyest.

Støtte tildeles til prosjekter i henhold til rangeringslisten, såfremt totalt omsøkt støtte for prosjektet eller prosjektene er innenfor utlysningens budsjetttramme. Dersom gjenværende budsjett ikke er tilstrekkelig til å fullt finansiere neste prosjekt på listen vil prosjektet avslås.

5.2 Søknadsfrist

Konkurransen har søknadsfrist [XX.XX 202X] kl. 12:00.

5.3 Søknadens innhold og formkrav

Søknad og vedlegg skal sendes inn gjennom Enovas elektroniske søknadssenter innen søknadsfristen.

Søknad og prosjektbeskrivelse skal være på norsk. Vedlegg med tekniske beskrivelser og lignende kan være på norsk, engelsk, svensk eller dansk.

⁴ Biogent CO₂ som skal fanges og lagres i prosjektet må stamme fra kilder som oppfyller bærekrafts- og utslippsreduksjonskriteriene i artikkel 29 nr. 2-7 og 10 i direktiv (EU) 2023/2413 (RED III).

Selskap som vil søke om støtte skal søke om den støtte som er nødvendig for å fange, transportere og geologisk lagre en oppgitt mengde karbondioksid. Budet skal angis i norske kroner per tonn (NOK/tonn CO₂).

CO₂ som skal lagres kan støttes i inntil 10 driftsår.

Søknader med en budpris som overstiger [4 000] NOK/tonn CO₂ vil ikke tas til behandling.

Søknaden må inneholde komplett dokumentasjon i tråd med dokumentasjonskravene i kap. 12. For vedlegg 1 (prosjektbeskrivelse) og 2 (budskjema) må Enovas mal benyttes, og søknaden må inneholde fullstendig besvarelse av alle punktene i malene. For vedlegg 3 (resultatsprednings- og kommunikasjonsplan) må Enovas mal benyttes, og søker skal fylle ut de aktiviteter som er relevante for prosjektet.

5.4 Behandling av søknaden

Innkomne søknader behandles samlet etter søknadsfristens utløp.

Søknaden vurderes av saksbehandlere i Enova. Enova kan benytte eksterne tredjeparter til vurdering av hele eller deler av søknaden ved behov. Slike tredjeparter er underlagt samme taushetsplikt som Enova.

Enova kan be om utfyllende informasjon etter søknadsfristens utløp for å avklare uklarheter knyttet til hvorvidt et prosjekt oppfyller kvalifikasjonskriteriene til støtteprogrammet.

Enova kan videre etterspørre eller akseptere at dokumentasjon som mangler ettersendes så lenge denne bare understøtter forhold som allerede er beskrevet i søknaden. Dersom det blir aktuelt, vil alle søkere gis anledning til å ettersende samme informasjon.

Søknadene blir vurdert og rangert basert på den informasjonen som er oppgitt i søknaden, samt eventuell ettersendt dokumentasjon som nevnt over.

Søkerne vil bli informert om utfallet av konkurransen så snart vedtak er fattet i Enova.

5.5 Spørsmål knyttet til utlysningen og vilkår for støtte

For å sikre at alle aktuelle søkere mottar samme informasjon i søknadsprosessen må eventuelle spørsmål til Enova rundt programmet sendes skriftlig. Frist for innsendelse av spørsmål og svar legges ut på programsiden.

En anonymisert oppsummering av spørsmål og svar på mottatte spørsmål vil publiseres på programmets nettside.

6 Kvalifikasjonskriterier

For å kunne søke om støtte under programmet må samtlige av kvalifikasjonskriteriene være oppfylt. Søknader som ikke oppfyller kvalifikasjonskriteriene, vil bli avvist.

6.1 Prosjektet må være innenfor programmets formål, samt oppfyller alle overordnede og programspesifikke krav

Prosjektet må tydelig bidra til å oppfylle programmets formål, som beskrevet i kapittel 1.

Alle overordnede og programspesifikke krav, som beskrevet i kapittel 3 og 4, må være oppfylt.

Søknaden må være komplett og oppfylle formkravene til søknad, som beskrives i kapittel 5.2.

6.2 Søker har god gjennomføringsevne

Søkeren må ha dokumentert tilstrekkelig gjennomføringsevne⁵ for prosjektet. Kravet gjelder både finansiell, teknisk og organisatorisk gjennomføringsevne, som beskrevet i kapittel 6.2.1-6.2.3.

Se tabell i kapittel 12 for fullstendige krav til dokumentasjon av gjennomføringsevne.

6.2.1 Finansiell gjennomføringsevne

Søker og eventuelle konsortiepartnere må ha dokumentert finansiell gjennomføringsevne, det vil si at virksomheten(e) har dokumenterte planer for fullfinansiering av prosjektets investeringskostnader. Søknaden må vise til stabile og tilstrekkelige finansielle ressurser i prosjektet til å opprettholde aktivitet i hele prosjektperioden og til å drifte investeringen.

Søknaden må videre sannsynliggjøre gjennomføringsevne ved forsinkelser eller kostnadsoverskridelser. Risiko og risikohåndtering skal fremgå av prosjektbeskrivelsen. For konsortier skal det foreligge avtaleverk som regulerer ansvarsforholdene, herunder dekning av eventuelle overskridelser.

På søknadstidspunktet må søkende selskap(er) og eiere samlet kunne dokumentere:

1. Tilgang til egenkapital for å kunne finansiere minimum [20 %] av den samlede investeringskostnaden til prosjektet (ikke fratrukket eventuell støtte fra Enova).
2. Sannsynlig tilgang til eventuell lånefinansiering, for eksempel gjennom intensjonserklæring fra bank eller liknende. Det må herunder dokumenteres hvordan eventuelle vilkår fra långiver skal møtes til fristen for investeringsbeslutning.
3. Redegjørelse fra kapitalleverandørene som presenterer hva som skal til for å stille finansiering til prosjektet, samt bekrefter at omsøkt støtte fra Enova vil være både nødvendig for og tilstrekkelig til å utløse finansieringen.
4. I de tilfeller der en aktør søker om støtte til flere prosjekt under utlysningen må hvert enkelt prosjekt kunne realiseres uavhengig av om de andre anleggene realiseres. Det må i tillegg opplyses om hvor mange prosjekt som realistisk sett kan gjennomføres samtidig når selskapets ressurser er tatt i betraktning. De ovenfor nevnte krav gjelder for alle prosjektene en aktør oppgir at kan gjennomføres samtidig. Dersom ikke alle omsøkte prosjekt fra samme søker kan gjennomføres, vil de/den minst kostnadseffektive som ikke parallelt lar seg gjennomføre tas ut av konkurransen.

Tilleggskrav ved konsortier:

5. Utkast til konsortieavtale i henhold til dokumentasjonskrav må vedlegges søknaden.

6.2.2 Teknisk gjennomføringsevne

Søkere må ha troverdig teknisk evne til å gjennomføre prosjektet, herunder tilstrekkelig kompetanse, erfaring og kapasitet hos det tekniske personellet og leverandørene.

⁵ Gjennomføringsevne er et samlebegrep for hvor troverdig det er at aktøren kan gjennomføre prosjektet på en god måte. Begrepet innbefatter blant annet at aktøren(e) bak prosjektet må ha tilstrekkelige finansielle og organisatoriske ressurser, teknologisk kompetanse og en troverdig plan for realisering av prosjektet og resultatene. Vurdering av gjennomføringsevne gjøres også for å sikre at søker har tilstrekkelig håndtering av de risikoelementene Enovas støtte ikke avlaster. Se søkerveiledningen for mer utfyllende informasjon.

Dette kravet gjelder både tilskuddsmottaker(e) og sentrale underleverandører i verdikjeden fra fangst til permanent lagring av CO₂, som hver skal sannsynliggjøre evne til å oppfylle sine respektive forpliktelser. Dokumentasjonen kan blant annet omfatte relevante referanseprosjekter, herunder tidligere gjennomførte prosjekter av tilsvarende kompleksitet og omfang.

6.2.3 Organisatorisk gjennomføringsevne

Søkere må ha troverdig organisatorisk evne til å gjennomføre prosjektet, herunder tilstrekkelig kompetanse og kapasitet hos prosjektledelse og prosjektorganisasjon.

Dette omfatter både tilskuddsmottaker(e) og sentrale underleverandører i karbonhåndteringsverdikjeden, som hver skal sannsynliggjøre evne til å gjennomføre sine respektive leveranser i tråd med prosjektets fremdriftsplan.

Det skal redegjøres for valgt prosjektmodell (herunder styringsstruktur, roller og ansvar), samt systemer og prosesser for prosjektstyring, herunder planlegging og oppfølging av fremdrift, kostnader, kvalitet og risiko. Dette inkluderer blant annet bruk av etablerte metoder for risikostyring, avviks- og endringshåndtering, samt rapporteringsrutiner.

Dokumentasjonen kan blant annet omfatte organisasjonsplan, styringsdokumenter og relevante referanseprosjekter.

6.3 Prosjektmodenhet

Samlet skal dokumentasjonen vise prosjektets modenhet og sannsynliggjøre at

- 1) endelig investeringsbeslutning kan fattes innen 24 måneder og
- 2) prosjektet kan settes i drift innen fem (5) år etter positivt vedtak om støtte fra Enova.

Prosjektbeskrivelsen må sannsynliggjøre høy modenhet av planer for prosjektgjennomføring⁶ samt for ivaretagelse av alle myndighetskrav og relevante standarder for å etablere nødvendige godkjenninger. Beskrivelsen må kunne vise til at alle nødvendige tillatelser vil kunne oppnås, samt eventuell nettilknytning for å ivareta driftsettelse innen fem år etter vedtak.

Prosjektet må presentere en troverdig plan med milepæler frem til investeringsbeslutning og videre frem til driftsettelse.

Kostnadsestimater som typisk tilsvarer nivået i AACE International Class 3 (AACE International Recommended Practice No. 18R-97) vil være forventet, i tillegg til gjennomført pre-FEED. Hovedposter i kostnadsestimatet, samt rapport som beskriver innholdet i estimatet skal legges ved søknaden. Kostnadsestimatet skal inneholde alle nødvendige kostnader for å realisere prosjektet. Dette gjelder også eventuelle kostnader som faller utenfor det godkjente kostnadsgrunnlaget.

Søknaden skal inneholde dokumentasjon av enkelte forventede kommersielle forutsetninger. Dette omfatter dokumentasjon på forventet kraftpris i henhold til dokumentasjonskrav, samt forutsetninger for karbonprisbaner som er benyttet i lønnsomhetsberegningen. Det skal gjøres rede for inngåtte avtaler om salg av utslippskreditter for negative utslipp, samt for forutsetninger som legges til grunn for fremtidige salg (eksempelvis dokumentert med LOI/MOU).

Søknaden skal videre inneholde dokumentasjon i form av LOI eller MOU med leverandør(er) av karbonfangstløsningen, transportleverandør(er), lagringsaktør for permanent geologisk lagring av CO₂, samt – der relevant – med mottaksterminal for CO₂. Avtalene skal angi estimat eller intervall for volum

⁶ herunder forberedelser, reguleringsplaner, krafttilgang/nettilknytning, bygging, igangsetting og drift

og pris, og samlet sett sannsynliggjøre at valgt verdikjede er teknisk og kommersielt realiserbar. Gjeldende priser og volum fra dokumentasjonen skal legges til grunn i søknadens budsjett (som fylles ut under Budskjema kapittel 12 vedlegg 2)

Prosjektet må presentere status på gjennomførte teknologikvalifiseringsaktiviteter, samt en plan for ytterligere modning av teknologien frem til driftsettelse.

7 Rangeringskriterium

Kvalifiserte søknader rangeres kun basert på følgende kriterium:

- Støttebehov [NOK] per tonn permanent geologisk lagret CO₂ over en periode på inntil 10 driftsår

Støttebehov regnes som summen av den støtte som søkes fra Enova, samt eventuell annen offentlig støtte som er innvilget til dekning av samme prosjektkostnader.

Med offentlig støtte menes både statsstøtte og støtte som er tildelt gjennom programmer som opereres av EU. CO₂-kompensasjonsmidler er støtte gitt på annet kostnadsgrunnlag, og regnes ikke som offentlig støtte i denne sammenhengen.

8 Godkjent kostnadsgrunnlag

Kun kostnader som er direkte knyttet til å gjennomføre prosjektet og oppfylle lagringsforpliktelsen kan tas med blant de godkjente kostnadene. Hvilke kostnader som dette gjelder er spesifisert under.

Kostnadsgrunnlag for prosjektet skal legges ved søknaden, beskrevet i henhold til malen i Budskjemaet (Vedlegg 2), med tilhørende veileder. Det skal tydelig komme fram hvordan de ulike kostnadspostene er fremkommet, og hvilke forutsetninger som er benyttet. Bruk eventuelt supplerende vedlegg.

8.1 Kostnader i investeringsfasen av prosjektet

Kostnader til utredninger (FEED-studier) og investeringer fram til idriftssettelsestidspunktet kan tas med i denne fasen. Følgende kostnadsposter kan legges til grunn:

Personalkostnader

Personalkostnader for egne ansatte kan tas med i prosjektregnskapet i den grad personalet er sysselsatt i prosjektet.

Innkjøpte tjenester

Kostnader for rådgivning og tilsvarende tjenester som utelukkende anvendes til prosjektet kan tas med. Innkjøpte tjenester rapporteres i henhold til fakturert beløp

Investeringskostnader

Alle investeringskostnader som er direkte knyttet til oppnåelsen av klimaeffekten gjennom karbonfangst og lagring, eksempelvis nødvendig grunnarbeid, bygging, installasjon og kommisjonering.

Kostnader under hver kostnadspost skal spesifiseres og begrunnes.

Hver spesifiserte kostnad kan risiko-justeres for å sikre et mest mulig realistisk kostnadsgrunnlag. Nivå på eventuell risikojustering skal beskrives og begrunnes i søknad.

8.2 Driftskostnader

Driftskostnader som er direkte knyttet til fangst, kondisjonering, transport og geologisk lagring av CO₂ kan inkluderes i sin helhet. Alle kostnader skal spesifiseres og begrunnes.

Hver spesifiserte kostnad kan risiko-justeres for å sikre et mest mulig realistisk kostnadsgrunnlag. Nivå på eventuell risikojustering skal beskrives og begrunnes i søknad.

8.3 Driftsinntekter kommer til fratrukk

Driftsinntekter knyttet til geologisk lagring av CO₂ skal beskrives særskilt i kontantstrømsanalysen. Alle inntekter skal spesifiseres og begrunnes.

Dette vil typisk inkludere inntekter fra salg av utslippskreditter for negative utslipp, men kan også gjelde grønn premium på salgspris for produkter, etc.

8.4 Ikke godkjente kostnader

Enova godkjenner ikke kostnader og forpliktelser påløpt før søknadstidspunktet eller etter avtalt sluttdato for prosjektet. Kostnadsgrunnlaget kan ikke inkludere finanskostnader, sikringsmekanismer, eller andre finansieringsrelaterte kostnader.

Enova godkjenner ikke uspesifiserte kostnadsposter, heller ikke sekkepost for uforutsette kostnader. Risiko skal håndteres gjennom risikojusteringen av spesifiserte kostnadsposter.

Merverdiavgift på innkjøpte varer og tjenester inngår ikke som en del av godkjente kostnader dersom virksomheten er fradragsberettiget for disse kostnadene.

9 Støtteintensitet og maksimalt støttebeløp

Prosjekter kan støttes med inntil 100 % av prosjektets finansieringsgap, beregnet i henhold til Enovas budskjema (Vedlegg 2). Finansieringsgapet defineres som den negative netto nåverdien av prosjektets kontantstrøm over investerings- og driftsfasen, avgrenset til 10 års drift og hensyntatt støttens utbetalingsprofil.

Budprisen skal fastsettes slik at samlet støtte gir en netto nåverdi på maksimalt null, beregnet med en diskonteringsrente på 10 %.

Maksimal støtte til hvert prosjekt beregnes som omsøkt budpris (NOK/tonn CO₂) multiplisert med tilbudt mengde permanent geologisk lagret CO₂ over perioden, begrenset oppad til 10 driftsår.

10 Etter vedtak om støtte

10.1 Frist for aksept av tilsagn

Vinnende prosjekt må signere kontrakt om tilsagn om støtte senest 6 måneder etter tilsagn om støtte fra Enova.

Dersom vinnende prosjekt ikke signerer kontrakt om tilsagn om støtte innen 6 måneder og Enova ikke godkjenner en eventuell søknad om utsettelse vil tilsagnet om støtte kanselleres.

Enova vil da vurdere om en ny konkurranse skal lyses ut, om neste rangerte prosjekt skal vedtas og gis mulighet å realisere sitt prosjekt eller om frigjorte budsjettmidler skal tilbakeføres til Klima og energifondet.

10.2 Dokumentasjon av fremdrift

Innen 24 måneder fra offentliggjøring av tilsagn må prosjektet gjennomføre investeringsbeslutning. På det gjeldende tidspunktet må tilskuddsmottaker, for å dokumentere beslutningen, kunne dokumentere ovenfor Enova at:

- a) Tilskuddsmottaker(e) har gjennomført investeringsbeslutning for prosjektet.
- b) Tilskuddsmottaker(e) har sikret hele finansieringen for prosjektet, herunder:
 - i. For lånefinansiering må man vise at alle vilkår for å få lån er oppfylt, og at långiver/långivere bekrefter at lånet gis såfremt investeringsbeslutningen er tatt.
 - ii. For egenkapital må tilskuddsmottaker(e) vise til at finansieringens egenkapital er tilgjengelig. Dersom egenkapitalfinansieringen utbetales i transjer, må transparente kriterier/milepæler for utløsning av transjene fremgå av dokumentasjonen.

Innvilgede prosjekter må også dokumentere at prosjektet har tilfredsstillende fremdrift innen 36 måneder etter positivt vedtak om tilsagn.

Som dokumentasjon av tilfredsstillende fremdrift skal det oversendes Enova skriftlig bekreftelse på

- c) At tilskuddsmottaker(e) har inngått avtaler med leverandører om innkjøp og installasjon av karbonfangstanlegg. Avtalene skal være rettslig bindende, men kan inneholde sedvanlige forbehold, samt
- d) At tilskuddsmottaker(e) har inngått avtaler med relevante leverandører i hele verdikjeden fra fangst til permanent lagring av CO₂. Avtalene skal være rettslig bindende, men kan inneholde sedvanlige forbehold, samt
- e) at fremdriftsrapportering(er) skal være oversendt Enova med samlet utbetalingsanmodning om støtte tilsvarende minimum 10 % av investeringskostnadene som er lagt til grunn for den godkjente utbetalingsplanen fra Enova. Dette inkluderer kostnadsposten «maskiner og utstyr», samt egne timer og innkjøpte tjenester som er direkte knyttet til å forberede eller gjennomføre bygging av anlegget. Innfrielse av kravet forutsetter at rapportering og utbetalingsanmodning(er) godkjennes av Enova iht. vilkårene i avtale mellom Enova og tilskuddsmottaker.

Dersom

- ett eller flere av vilkårene i bokstav a) til e) ovenfor ikke oppfylles innen de angitte fristene, eller
- prosjektet ikke settes i drift senest 5 år etter Enova vedtak

kan Enova kansellere tilsagnet om støtte. Enova kan gi en fristutsettelse dersom vilkårsbruddene skyldes forsinkelser eller uforutsette hendelser utenfor tilskuddsmottakers kontroll og som tilskuddsmottaker ikke kan beskytte seg mot. Enova vil kun vurdere fristutsettelse etter søknad fra prosjekteier. Dersom tilsagnet kanselleres vil utbetalt støtte kunne kreves tilbake.

10.3 Utbetaling av støtte

Alle tillatelser, godkjenninger og sertifikater som er nødvendig for å gjennomføre prosjektet må være på plass før støtte kan utbetales.

[Inntil [40 %] av støttebeløpet, avgrenset oppad til] [50 %] av investeringskostnadene kan utbetales i byggefasen.

Utbetaling i investeringsfasen skjer etterskuddsvis, på basis av faktiske påløpte kostnader som oppfyller kravene under kapittel 8.1. Kostnadene må være fakturert til tilskuddsmottaker. Utbetalingsanmodning sendes gjennom Enovas rapporteringscenter på www.enova.no.

Godkjent sluttrapportering fra investeringsfasen er et krav for videre utbetalinger under driftsfasen.

Det gjenstående støttebeløpet etter investeringsfasen regnes om til en kontraktspris (NOK/tonn CO₂) basert på det kontraktsfestede volumet geologisk lagret CO₂.

Prosjekteier skal årlig rapportere til Enova dokumentert volum CO₂ som er overført til geologisk lager fra de innbudte anleggene, samt fordelingen av CO₂-volumene på biogent og fossilt opphav.

Utbetaling av støtte i driftsfasen skjer etterskuddsvis, på basis av dokumenterte volum geologisk lagret CO₂ i det foregående kalenderåret, hensyntatt eventuelle justeringer av kontraktsprisen (se neste avsnitt). Støtte kan utbetales i maksimum 10 år fra den geologiske lagringen er påbegynt.

Tilskuddsmottaker skal årlig oppgi alle inntekter fra salg av utslippskreditter for negative utslipp, samt eventuelle andre direkte identifiserbare inntekter knyttet til lagring av CO₂ fra prosjektet der det er relevant.

Øvrige krav til rapportering av framdrift og kostnader framgår av [Generelle regler for tilskudd fra Klima- og energifondet](#).

10.4 Avkortingsregler for støtte

Vedtatt støttebeløp kan ikke oppjusteres. Dette gjelder også dersom kostnader i prosjektet skulle øke som følge av endringer i prosjektet, økte priser eller endringer i valutakurser.

Støttebeløpet kan bli lavere enn det som er vedtatt, se avkortingsregler i kapittel 10.4.1-10.4.3.

10.4.1 Hvis investeringskostnadene blir lavere enn antatt

Hvis de totale investeringskostnadene blir lavere enn antatt vil støtten reduseres slik at støtteandelen som utbetales i investeringsfasen maksimalt blir 50% av de faktisk påløpte kostnadene.

Kontraktsprisen som benyttes til utbetaling i driftsfasen påvirkes ikke.

10.4.2 Avkorting av støtte i driftsperioden

Kontraktsprisen (NOK/lagret tonn CO₂ i driftsfasen) kan aldri bli høyere enn den som er beregnet på vedtakstidspunktet.

Kontraktsprisen kan imidlertid justeres ned årlig basert på forhåndsavtalte betingelser, eksempelvis knyttet til endringer i relevante CO₂-priser, eller dersom prosjektet får økte inntekter fra lagring av CO₂ som ikke var tatt hensyn til på budtidspunktet.

Utbetalinger kan bli avkortet ved vesentlige avvik fra kontraktsfestede lagrede volumer av CO₂, eller fra den lagrede andelen biogent CO₂.

Følgende avkortingsmekanismer vil benyttes i driftsfasen:

10.4.2.1 Avkorting for CO₂-priser og regulatoriske endringer

Korreksjonsmodellen vil korrigere for inntekter som følger av prising av CO₂ som ikke var kjent på vedtakstidspunktet. Dette vil eksempelvis gjelde dersom det etableres en nasjonal pris for negative utslipp som gir utbetalinger ved geologisk lagring av bio-CO₂, eller dersom negative utslipp tas inn i kvotemarkedet (EU ETS). Støtte vil avkortes krone for krone for slike inntekter. [Modellen vil detaljeres ut i neste fase av programutviklingen]

10.4.2.2 Avkorting for inntekter fra salg av frivillige utslippskreditter

Dersom prosjektet i driftsfasen får inntekter fra salg av frivillige utslippskreditter ut over det som var kjent på søknadstidspunktet avkortes støtten med [80 %] av disse inntektene.

10.4.2.3 Avkorting for manglende volum geologisk lagret CO₂

Dersom prosjekteier i et kalenderår dokumentert geologisk lagrer mer CO₂ enn i den kontraktsfestede planen vil det ikke utbetales støtte for det overskytende volumet geologisk lagret CO₂.

Dersom prosjekteier i et kalenderår dokumentert geologisk lagrer mindre CO₂ enn i den kontraktsfestede planen vil støttebeløpet justeres ned for det kalenderåret. Det justerte støttebeløpet blir da det faktiske nivået geologisk lagret CO₂, multiplisert med kontraktsprisen.

Avkorting kan reduseres eller unngås dersom prosjekteier det foregående året har geologisk lagret mer CO₂ enn i den kontraktsfestede planen. Et slikt overskudd kan i så tilfelle regnes inn i det påfølgende året, inntil det kontraktsfestede volumet for dette året er nådd.

10.4.2.4 Avkorting for manglende etterlevelse av krav til biogent innhold

Dersom andel geologisk lagret CO₂ av biogent opphav faller under [20 %] i et enkelt kalenderår faller hele støtten for det året bort. Avkorting kan unngås dersom prosjekteier det foregående året har geologisk lagret mer biogent CO₂ enn i den kontraktsfestede planen. Et slikt overskudd kan i så tilfelle regnes opp mot kravet det påfølgende året.

10.4.3 Avkorting for annen offentlig støtte til prosjektet etter vedtak

Dersom prosjektet i etterkant av Enovas vedtak mottar annen offentlig støtte til de samme kostnadene vil støtte fra Enova avkortes tilsvarende den andre offentlige støtten for å opprettholde omsøkt støttenivå.

I slik tilfelle vil kontraktsprisen beregnes på nytt til det nivå som tilsvarer om den nye støtten hadde vært kjent på søknadstidspunktet.

11 Offentliggjøring av informasjon, deling og bruk av data

Vedtaket om støtte fra Enova blir offentliggjort på Enova.no og rapportert inn til [det nasjonale registeret for offentlig støtte](#).

Søknader om støtte og tilhørende dokumentasjon behandles konfidensielt. Tilskuddsbrevet som utstedes ved tildeling av støtte er imidlertid omfattet av offentlighetslovens regler om innsyn. Ved en innsynsforespørsel vil det derfor bli gitt innsyn i dette dokumentet. Eventuelle forretningssensitive opplysninger vil bli tatt ut.

Prosjekter under dette programmet vil bli avkrevet kortfattet informasjon om prosjektet som blir gjort offentlig tilgjengelig. Informasjonen skal godkjennes av søkeren før publisering.

Prosjekter som får tilsagn om støtte vil bli ilagt et prosjektvilkår om erfaringsdeling fra prosjektet. Vilkåret vil utarbeides i samråd med søker.

Informasjon om klassifisering av prosjektet i henhold til vesentlig positive eller negative effekter innen seks miljøkategorier («grønn klassifisering»), vil bli delt med den nasjonale Statistikkbanken for næringspolitiske virkemidler. Ingen slik informasjon som kan knyttes til enkeltprosjekter eller enkeltsselskaper vil bli offentliggjort.

Data innhentet fra vedtatte prosjekter kan inngå i aggregerte analyser knyttet til markedsutvikling for ulike teknologier. Ingen slik informasjon som kan knyttes til enkeltprosjekter eller enkeltsselskaper vil bli offentliggjort.

12 Obligatoriske vedlegg og dokumentasjonskrav

For at en søknad skal tas til behandling må den inneholde følgende nummererte vedlegg:

Vedlegg	Navn på vedlegg	Obligatorisk	Kommentar og formatkrav
1	Prosjektbeskrivelse (Til rangering og kvalifikasjon av søknad)	Ja	Obligatorisk mal for prosjektbeskrivelse (Word) skal fylles ut. Prosjektbeskrivelsen skal være maksimalt 30 sider, ekskludert vedlegg.
2	Budsjema (Til rangering og kvalifikasjon av søknad)	Ja	Obligatorisk mal. Utfyllt Budsjema, inkludert budsjett, nettonåverdi og plan for lagret CO ₂ (totalt per år og fordelt på biogent og fossilt CO ₂ per år), i henhold til Enovas mal (Excel).
3	Resultatsprednings- og kommunikasjonsplan	Ja	Obligatorisk mal. Strukturert beskrivelse av planlagte resultatsprednings- og kommunikasjons tiltak for prosjektet (Excel)
4	Historiske utslipp (Til rangering og kvalifikasjon av søknad)	Ja	Dokumentasjon på historiske utslipp fra utslippskilde(ne) som fanget CO ₂ skal komme fra (minimum 3 år), fordelt på fossile og biogene utslipp.
5	Finansieringsplan og kapitalstruktur – egenkapital (Finansiell gjennomføringsevne kap. 6.2.1) Se vedlegg «Dokumentasjonskrav i forbindelse med finansiell modenhet» for fullstendig dokumentasjonsveiledning.	Ja	Dokumentasjon som understøtter prosjektets tilgang på minst 20% egenkapitalfinansiering på søknadstidspunktet. F.eks. gjennom: <ul style="list-style-type: none"> Regnskap eller kontoutskrift (maksimum to måneder gammelt) som understøtter en tilstrekkelig likviditet i søkersekskapet til å minst dekke egenkapitalen i finansieringsplanen eller/og; Garanti fra investor(er) med signatur og beløp eller/og; Hvis pågående registrering av kapitalutvidelse i søkersekskapet; dokumentpakke fra registermelding BRREG.
6	Finansieringsplan og kapitalstruktur – fremmedkapital (Finansiell gjennomføringsevne kap. 6.2.1)	Hvis relevant; ja	Dokumentasjon som understøtter prosjektets fremmedkapitalfinansiering av prosjektet: <ul style="list-style-type: none"> Finansieringsbevis fra långiver(e) eller; Intensjonsavtale med bank med betingelser eller; Indikativ låneavtale med betingelser.

	Se vedlegg «Dokumentasjonskrav i forbindelse med finansiell modenhet» for fullstendig dokumentasjonsveiledning.		Med betingelser menes betingelser for låneavtalen, som for eksempel type lån, lånebeløp, belåningsgrad, rentenivå, krav til betjeningsevne o.l. Om fremmedkapital ikke er en del av finansieringsplanen, trenger ikke vedlegget følge med søknaden.
7	Årsregnskap 2024 og 2025 (til vurdering av kvalifikasjon)	Hvis relevant; ja - gjelder dersom søker er eid av utenlandsk selskap.	Årsregnskapet 2024 og Årsregnskapet 2025 for det øverste utenlandske eierselskapet i direkte oppadgående linje fra søker. Regnskapet skal være ført både på selskapsnivå (for morselskap) og for konsern.
8	Tilleggsdokumentasjon for nyopprettede foretak (til vurdering av kvalifikasjon)	Hvis relevant; ja	For nyopprettede foretak (foretak uten godkjent årsregnskap siste to år) skal den økonomiske stillingen dokumenteres gjennom perioderegnskap (resultat- og balanseregnskap) som er maksimalt tre måneder gammelt.
9	Karbonprisbane(r) (Prosjektmodenhet kap. 6.3)	Hvis relevant	Dersom det benyttes andre karbonprisbaner enn Finansdepartementets karbonprisbaner skal det dokumenteres hvordan disse banene er fremkommet og hvilke forutsetninger som er lagt til grunn
10	Forventet kraftpris (Prosjektmodenhet kap. 6.3)	Ja	Dokumentasjon på forventet kraftpris, enten med LOI på en fremtidig kraftkjøpsavtale (PPA) eller en prisprognose for relevant prisområde ved tilknytting til kraftnettet på land. <u>Kommersielle vilkår fra dokumentasjonen skal ligge til grunn i søknadens budsjett.</u>
11	Kapitalleverandørenes redegjørelse (Finansiell gjennomføringsevne kap. 6.2.1)	Ja	Dokumentasjon gjennom redegjørelse fra kapitalleverandørene for hva som skal til for å stille finansiering til prosjektet, samt en bekreftelse på at omsøkt støtte fra Enova vil være både nødvendig for og tilstrekkelig til å utløse finansieringen. Om prosjektet ikke oppnår lønnsomhet med omsøkt støtte, skal det redegjøres for hvorfor prosjektet likevel vil kunne oppnå finansiering. <u>Det skal utarbeides en redegjørelse per kapitalleverandør: redegjørelsen skal utarbeides av lånegiver dersom lån vil ytes (eksempelvis fra finansinstitusjon). For egenkapital til prosjektet skal redegjørelsen utarbeides av styret (hvis kapitalen allerede</u>

			<u>er tilgjengelig i søkersekskapet) eller av investør(ene) (hvis kapitalen skal tilgjengeliggjøres på et fremtidig tidspunkt).</u>
12	Kostnadsestimat med beskrivelse (Prosjektmodenhets kap. 6.3)	Ja	<p>Dokumentasjon på kostnadsestimat. Hovedposter i kostnadsestimatet, samt rapport som beskriver innholdet i estimatet inkludert usikkerhetsspenn.</p> <p>Hovedposter i kostnadsestimatet, samt rapport som beskriver innholdet i estimatet skal legges ved søknaden. Kostnadsestimatet skal inneholde alle nødvendige kostnader for å realisere prosjektet. Dette gjelder også eventuelle kostnader som faller utenfor det godkjente kostnadsgrunnlaget.</p> <p>Rapporter som er utarbeidet til interne beslutningsprosesser hos søker kan benyttes som dokumentasjon.</p> <p>Det forventes kostnadsestimater som minimum tilsvarer nivået i AACE International Class 3 (AACE International Recommended Practice No. 18R-97), i tillegg til gjennomført pre-FEED.</p>
13	Tillatelser og myndighetsprosesser (Prosjektmodenhets kap. 6.3)	Ja	<p>Dokumentasjon status, prosess og dialog for nødvendige tillatelser/samtykker og myndighetsprosesser for prosjektet. Dokumentasjonen må underbygge at kravene til fremdrift og idriftsettelse kan overholdes og at det ikke er vesentlige gjenstående barrierer for gjennomføring av prosjektet</p>
14	Teknologikvalifisering (Prosjektmodenhets kap. 6.3)	Ja	<p>Dokumentasjon over status på gjennomførte teknologikvalifiseringsaktiviteter, samt en plan for ytterligere modning av teknologien frem til driftsettelse.</p>
15	Utkast til konsortieavtale (Finansiell gjennomføringsevne kap. 6.2.1)	Hvis relevant; ja	<p>Dokumentasjon på samarbeidsavtale mellom konsortiepartnere i prosjektet som regulerer ansvar og forpliktelser. Det må inkluderes hvordan ansvar for eventuelle kostnadsoverskridelser håndteres og finansieres.</p>
16	Avtale om karbonfangstløsning (Prosjektmodenhets kap. 6.3)	Ja	<p>Dokumentasjon på LOI/MOU med leverandører av karbonfangstløsningen med estimat/intervall for volum og pris. Herunder må det også legges ved dokumentasjon som sannsynliggjør at den leverandørens fangstløsning faktisk kan velges og at gjennomføringsplan er realiserbar.</p>

			<u>Kommersielle vilkår fra dokumentasjonen skal ligge til grunn i søknadens budsjett.</u>
17	Avtale mottaksterminal (Prosjektmodenhet kap. 6.3)	Hvis relevant; ja	Dokumentasjon på LOI/MOU med mottaksterminal for CO ₂ for overføring til geologisk lagring med estimat/intervall for volum og pris. <u>Kommersielle vilkår fra dokumentasjonen skal ligge til grunn i søknadens budsjett.</u>
18	Avtale lagringsaktør (Prosjektmodenhet kap. 6.3)	Ja	Dokumentasjon på LOI/MOU med lagringsaktøren som skal permanent lagre CO ₂ fra prosjektet med estimat/intervall for volum og pris. <u>Kommersielle vilkår fra dokumentasjonen skal ligge til grunn i søknadens budsjett.</u>
19	Avtale(r) utslippskreditter for negative utslipp	Hvis relevant	Dokumentasjon på avtale, LOI/MOU med kjøpere av utslippskreditter for negative utslipp. Det må tydelig fremkomme at kravet til resultatføring av negative utslipp i Norges utslippsregnskap er oppfylt
20	Dokumentasjon på fangstgrad (Prosjektmodenhet kap. 6.3, samt til rangering av søknad)	Ja	Dokumentasjon på den fangstgrad som forventes ved anlegget/anleggene, og som er lagt til grunn ved utarbeidelse av volumet CO ₂ som skal lagres